PROFESSIONAL COMPETENCES OF A BEGINNING MASTER OF VOCATIONAL EDUCATION AND ITS REFLECTION

Lýdia ČELLÁROVÁ

Abstract: In the article we point actual requirements for professional competences of a teacher, acquaint with proposal of professional standards and competences of beginning master of vocational education and brief results of the survey, in which students of the last year of practical preparation pedagogy study rate their competences.

Key words: professional competences, master of vocational training, reflection, survey

PROFESIJNÉ KOMPETENCIE ZAČÍNajúCEHO MAJSTRA ODBORNEJ VÝCHOVY A ICH REFLEXIA

Resumé: V predkladanom príspevku poukazujeme na aktuálne požiadavky na profesijné kompetencie učiteľa, oboznamujeme s návrhom profesijných štandardov a kompetencií začínajúceho majstra odbornej výchovy a so stručnými výsledkami prieskumu, v ktorom hodnotili svoje kompetencie študenti posledného ročníka štúdia učiteľstva praktickej prípravy.

Kľúčové slová: profesijné kompetencie, majster odbornej výchovy, reflexia, prieskum

1 Úvod

V ostatnom čase sa v súvislosti so školskou reformou na Slovensku častejšie, ako predtým, venuje na stránkach odbornej tlače, v prostriedkoch masovej komunikácie, ako aj v elektronických médiách zvýšená pozornosť učiteľskej profesii, predpokladom a podmienkam na výkon tejto profesie, ktoré sú zastrešované pojmami *kompetencie, spôsobilosti, zručnosti*, ale aj *kvalifikácia*.

Školská reforma na Slovensku, reflektujúca potreby súčasnej trhovej ekonomiky a trendy vzdelávania v štátoch Európskej únie, výrazne ovplyvnila požiadavky nielen na kurikulárnu transformáciu školstva, na rozvoj kľúčových kompetencií, ale aj na kvalitu práce učiteľa, na jeho kompetencie, v konečnom dôsledku na systematiku pregraduálnej prípravy, na permanentné, celoživotné vzdelávanie a na profesionalizáciu učiteľa.

2 Požiadavky na učiteľa v kontexte celospoločenských zmien

Mnohé teoretické práce a novodobé medzinárodné programové dokumenty (napr. **Delorsov koncept štyroch pilierov vzdelávania:** učiť sa poznávať, učiť sa byť, učiť sa konať, učiť sa žiť spoločne s ostatnými (1996); **Bolonská deklarácia** (1999), požadujúca okrem iného zjednotenie stupňov vzdelávania; **Memorandum celoživotného vzdelávania** (Brusel 2000); **Lisabonská stratégia EU** (2000) zdôrazňujúca

potrebu rozvoja kľúčových kompetencií, **Kodanská deklarácia** (2002) zdôrazňujúca princípy celoživotného vzdelávania a profesionalizácie činností učiteľa) na jednej strane a národné projektové a legislatívne dokumenty (**Milénium - Národný program výchovy a vzdelávania ...** (2001), **Nový školský zákon** (2008) a **Zákon o pedagogických zamestnancoch** (2009)), zdôrazňujúce potrebu celoživotného vzdelávania pedagógov a vypracovania profilov pedagogických pracovníkov, štandardov na posudzovanie ich kompetencií, kariérneho systému, celkovej profesionalizácie učiteľov na druhej strane, zdôrazňujú mimoriadne dôležité postavenie práve učiteľov, ako profesijnej skupiny. Novodobý pohľad na učiteľa ako profesionála, požaduje nielen vysokú úroveň jeho sebauvedomenia, autonómie a sebakontroly pri vykonávaní profesie, ale aj vedomia a prežívania príslušnosti k nej.

Ako uvádza V. Rosa (2003), je v procese reforiem školstva, orientovanom okrem kurikulárnej reformy na reformu postavenia a požiadaviek na učiteľa, na jeho vzdelávanie a zabezpečovanie podmienok profesijného rozvoja prioritou, aktuálna pre svetový trend vzdelávania, čo bolo potvrdené aj na rokovaní svetového kongresu o vzdelávaní učiteľov a ich úlohe vo vzdelávacej reforme (Santiago de Chile, 2001).

Podľa Európskej komisie (2002) bolo navrhnuté rozdelenie kompetencií učiteľa na:

- *kompetencie vzťahujúce sa na proces učenia* (poznanie vstupných charakteristík žiaka a meniacich sa podmienok vyučovania)
- *kompetencie vzťahujúce sa na výsledky učenia*, vychádzajúce najmä z kľúčových kompetencií pre uplatnenie sa v spoločnosti 21. stor. (kompetencie k aktívnemu občianstvu, európanstvu a udržateľnému rozvoju, celoživotného vzdelávania, digitálna gramotnosť, schopnosti tvorivo riešiť problémy, komunikácia, kooperácia, kreativita a inovácie, motivácia k učeniu, kompetencie využívať IKT, pracovať v tíme, participovať na tvorbe školského kurikula a jeho overovaní, kompetencie spolupráce s rodičmi a sociálnymi partnermi) (Kasáčová – Kosová, 2006).

3 Profesionálny štandard začínajúceho majstra odbornej výchovy

Dlhodobé diskusie odborníkov na rôznych fórach o tom, aké profesionálne kompetencie by mal učiteľ mať, sa na Slovensku dostávajú do fázy prijatia konkrétnych návrhov profesionálnych štandardov učiteľa, jeho kompetencií. Prijatím **Zákona o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch** (24. 6. 2009) sa vytvorili podmienky na uvedenie štandardizácie učiteľskej profesie do praxe. Pre jednotlivé kategórie a stupne kariérového rastu boli v súlade s **Koncepciou profesionálneho rozvoja učiteľov v kariérnom systéme** (2007) navrhnuté profesionálne štandardy, vrátane štandardov pre majstrov odbornej výchovy.

Profesionálny štandard, ako *normatív*, vymedzuje *nevyhnutné profesionálne kompetencie pre štandardný výkon pedagogického zamestnanca tromi široko koncipovanými dimenziami - orientáciou na žiaka, na vyučovací proces a na sebarozvoj učiteľa v štruktúre kľúčových a špecifických kompetencií*. V profesionálnom štandarde sú vymedzené kvalifikačné predpoklady, definovaný je komplex preukázateľných spôsobilostí – kompetencií v podobe vedomostí, zručností, postojov a tiež indikátory, ktorými je možné tieto kompetencie diagnostikovať a hodnotiť.

Významným kvalitatívnym posunom v postavení majstra odbornej výchovy je možnosť jeho kariérneho rastu, tak ako v ostatných pracovných pozíciách pedagogických zamestnancov od začínajúceho majstra odbornej výchovy až po majstra odbornej výchovy s 2. atestáciou.

Pre kategóriu majster odbornej výchovy v 1. kariérnom stupni – začínajúci majster odbornej výchovy bola navrhnutá nasledovná štruktúra profesionálneho štandardu :

1 Kompetencie orientované na žiaka

1.1 identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka - poznať zákonitosti psychického vývoja a osobitosti žiaka, poznať metodiku ich identifikovania, akceptovať individualitu žiaka bez predsudkov

1.2 identifikovať psychické a sociálne faktory učenia sa žiaka - poznať štýly učenia sa žiaka, poznať metodiku ich identifikácie, metodiku identifikácie individuálnych edukačných potrieb, akceptovať rôzne štýly učenia sa žiakov

1.3 identifikovať sociokultúrny kontext rozvoja žiaka - poznať odlišnosti kultúr v multikultúrnom prostredí žiaka a ich vplyv na žiaka, poznať metodiku zisťovania vplyvu sociokultúrneho prostredia na žiaka, akceptovať odlišnosti bez predsudkov a stereotypov

2 Kompetencie orientované na edukačný proces

2.1 ovládať obsah vyučovacích predmetov - mať vedomosti a zručnosti v odbore vrátane interdisciplinárnych vzťahov, poznať základné pedagogické dokumenty (ZPD)

2.2 schopnosť plánovať a projektovať vyučovanie - poznať problematiku plánovania a projektovania vyučovania v kontexte ZPD, vedieť plánovať a projektovať vyučovanie v kontexte ZPD, so štandardom stredoškolského odborného vzdelávania a kľúčových kompetencií, vedieť individualizovať plánovanie a projektovanie podľa špeciálnych potrieb žiakov

2.3 schopnosť stanoviť ciele vyučovania orientované na žiaka - poznať kritériá tvorby edukačných cieľov, vedieť vymedziť ciele učenia sa žiakov, orientované na rozvoj kompetencií, akceptovať špecifiká podmienok pri variovaní cieľov

2.4 schopnosť psychodidaktickej analýzy učiva - poznať zákonitosti psychodidaktickej analýzy učiva vo vzťahu k cieľom, aplikovať postupy psychodidaktickej analýzy učiva (určenie základného a rozvíjajúceho učiva, ...), vedieť navrhnúť k cieľom učebné činnosti, úlohy a kritériá úspešnosti

2.5 schopnosť výberu a realizácie vyučovacích foriem a metód - poznať metódy a formy podporujúce aktívne učenie sa žiakov, vedieť vybrať adekvátne formy a metódy na realizáciu učebných činností, identifikovať sa s vybranými formami a metódami

2.6 schopnosť hodnotiť priebeh a výsledky vyučovania a učenia sa žiaka - poznať spôsoby hodnotenia žiakov a ich psychodidaktické aspekty, vedieť stanoviť kritériá hodnotenia, vedieť hodnotiť v súlade s vekovými a individuálnymi zvláštnosťami

2.7 schopnosť vytvárať pozitívnu klímu triedy - poznať význam a faktory jej vytvárania a ovplyvňovania, vhodnou komunikáciou vytvárať pozitívnu pracovnú, emocionálnu a sociálnu klímu, akceptovať klímu triedy, ako faktor úspešnosti vyučovania a rozvoja žiaka

2.8 schopnosť vytvárať a využívať materiálne a technologické zázemie vyučovania - poznať základné didaktické prostriedky (vrátane IKT), vedieť vybrať, navrhnúť, vytvoriť a využiť vhodné didaktické prostriedky, mať pozitívny vzťah k moderným učebným pomôckam

2.9 schopnosť ovplyvňovať personálny rozvoj žiaka - poznať stratégie a metódy personálneho rozvoja (sebauvedomenia, sebapoznania, sebahodnotenia, sebaúcty, sebadôvery, sebaregulácie a sebarealizácie), aplikovať stratégie a metódy podľa individuálnych potrieb žiaka, akceptovať a oceňovať personálne zručnosti žiaka

2.10 schopnosť rozvíjať sociálne zručnosti - poznať stratégie a metódy sociálneho rozvoja žiakov, vedieť aplikovať stratégie a metódy sociálneho rozvoja žiakov (komunikácia, empatia, asertivita, vzájomná pomoc, kooperácia, prajnosť), vedieť akceptovať a oceňovať sociálne zručnosti žiaka

2.11 schopnosť prevencie a nápravy sociálno-patologických javov a porúch správania sa žiaka - poznať spôsoby identifikácie a prevencie sociálno-patologických javov, vedieť didakticky zapracovať do edukácie riziká sociálno-patologických javov, oceňovať pozitívne prejavy v správaní žiaka

3 Kompetencie sebarozvoja učiteľa

3.1 schopnosť profesionálneho rastu a sebarozvoja - poznať vlastné dispozície, hodnoty, silné a slabé stránky, poznať trendy vývoja spoločnosti a trendy v oblasti edukácie, vedieť reflektovať a hodnotiť vlastnú činnosť v tímovej práci, vedieť stanoviť ciele profesijného rozvoja na základe vlastných vzdelávacích potrieb, využívať v sebarozvoji IKT a cudzí jazyk

3.2 schopnosť identifikovať sa s profesijnou rolou a školou - poznať poslanie a ciele učiteľskej profesie, vystupovať ako reprezentant profesie, poznať sociálnych

partnerov a možnosti komunikácie s nimi (Valent, 2009).

Sme toho presvedčení, že profil absolventa študijného odboru učiteľstva praktickej prípravy by sa mal čo najviac približovať uvedenej charakteristike profesijného štandardu začínajúceho majstra odbornej výchovy.

Základnou úlohou pre učiteľov vysokej školy, participujúcich na pregraduálnej príprave budúceho majstra odbornej výchovy je pripraviť absolventov schopných projektovať, pripravovať, organizovať, diagnostikovať, vyhodnocovať a modifikovať vyučovací proces. Zaujímalo nás, ako hodnotia svoje rozvíjajúce sa pedagogické kompetencie budúci majstri odbornej výchovy na prahu vstupu do pedagogickej praxe, aká je účinnosť pregraduálnej prípravy, v ktorých oblastiach je potrebné zintenzívniť pôsobenie na študentov.

3 Prieskum profesijných kompetencií

Pri koncipovaní prieskumu sme vychádzali z navrhovaného štandardu profesijných kompetencií začínajúceho majstra odbornej výchovy a predpokladu, že tieto kompetencie respondenti mali možnosť rozvíjať v rámci stredoškolského a vysokoškolského štúdia.

Cieľ a metóda prieskumu

Cieľom prieskumu bolo zistiť, ako hodnotia úroveň svojich doterajších pedagogických kompetencií poslucháči posledného - tretieho ročníka učiteľstva praktickej prípravy, absolvujúci skladbu kurzov pedagogicko-psychologického všeobecného základu, ako aj didaktiky odborných predmetov, didaktiky odborného výcviku pred nástupom do pedagogickej praxe, samostatného zabezpečovania vyučovacieho procesu.

Pre naše účely sme zostavili dotazník, vychádzajúci zo špecifikácie štandardu začínajúceho majstra odbornej výchovy. Špecifické spôsobilosti (vedomosti, zručnosti a postoje) v rámci kompetencií orientovaných na žiaka, na vyučovací proces a na sebarozvoj sme usporiadali do tabuľky, v ktorej mali respondenti vyznačiť mieru osvojenia v stupnici od výborne po nedostatočne.

Charakteristika prieskumnej vzorky

Prieskum sme uskutočnili začiatkom šk. roku 2009/2010 na vzorke 120 poslucháčov externého

štúdiá učiteľstva praktickej prípravy FPV UMB v Banskej Bystrici, z toho 54 mužov a 66 žien.

Výsledky prieskumu

Zaujímalo nás, aká je frekvencia hodnotení jednotlivých stupňov. Po celkovom spočítaní jednotlivých stupňov hodnotenia sme zistili, že najčastejšie respondenti hodnotili svoje profesijné kompetencie ako dobré (1138-krát, t.j. 31,61 %), následne veľmi dobré (1027-krát, t.j. 28,53 %), dostatočné (683-krát, t.j. 18,97 %), výborné (522-krát, t.j. 14,5 %) a nedostatočné (522-krát, t.j. 6,39 %). Pre nadobudnutie predstavy rozloženia hodnotení sledovaných kompetencií uvádzame ich v tabuľke 1.

Na základe tabuľkového hodnotenia sú evidentné výraznejšie rozdiely v kvalite jednotlivých kompetencií. Z kompetencií ako najkvalitnejšie osvojené hodnotili respondenti vlastnú odbornú pripravenosť nadobudnutú štúdiom na strednej škole, schopnosti objektívne hodnotiť vlastné dispozície, schopnosti vhodne komunikovať a využívať v sebarozvoji IKT. Naproti tomu za najmenej rozvinuté považovali využívanie cudzieho jazyka pre vlastný rozvoj, schopnosti uskutočniť didaktickú analýzu učiva, s čím úzko súvisí (ako vyplýva z odpovedí) väčšina nepozná ani postup jej uskutočnenia, za nepostačujúcu hodnotia aj schopnosť pripraviť vyučovanie v súlade s individuálnymi potrebami žiakov.

V položkách 1-4 sme sledovali kompetencie orientované na žiaka. Z odpovedí vyplýva, že teoretické vedomosti o osobnosti žiaka hodnotili respondenti ako lepšie osvojené, než praktické uplatnenie teórie pri identifikácii štýlov učenia sa a vplyvu sociokultúrneho prostredia na vývin žiaka.

Úroveň teoretických pedagogicko-psychologických vedomostí, ale aj schopností ich integrovane uplatňovať pri riešení pedagogických a didaktických situácií sme sledovali v položkách 5-21. Respondenti najvyššie hodnotili úroveň stredoškolskej odbornej prípravy (39,17 % respondentov ju hodnotilo ako výbornú, 38,33 % ako veľmi dobrú, 16,67 % ako dobrú), ako najhoršie respondenti hodnotili schopnosti projektovať vyučovanie podľa špeciálnych potrieb žiakov (5,83 % hodnotilo ako výborné, 12,5 % ako veľmi dobré, 31,67 % ako dobré, 40 % ako nedostatočné a až 10 % za nedostatočné). Z kompetencií súvisiacich s cieľmi vzdelávania (položka 9-13)

najpozitívnejšie hodnotili respondenti schopnosť vymedziť edukačné ciele orientované na rozvoj kompetencií (5,83 % respondentov hodnotila ako výborné, 24,17 % ako veľmi dobré, 40,83 % ako dobré, 24,17 % ako dostatočné a 5 % ako nedostatočné). Výrazné nedostatky označili v schopnosti uskutočniť didaktickú analýzu učiva (1,67 % respondentov ich hodnotila ako výborné, 18,33 % ako veľmi dobré, 28,33 % ako dobré, 31,67 % ako dostatočné a 20 % ako nedostatočné) a vedomosti o jej postupe (0,83 % respondentov ich hodnotila ako výborné, 20 % ako veľmi dobré, 35 % ako dobré, 31,67 % ako dostatočné a 12,5 % ako nedostatočné). Uvedená skutočnosť naznačuje, že do budúcnosti bude potrebné zvýšenie pozornosti venovať tejto fundamentálnej aktivite predikujúcej úspešnosť každého výchovného a vzdelávacieho pôsobenia nielen po stránke praktickej, ale aj teoretickej a publikovaním odborných príspevkov prispieť k riešeniu uvedených nedostatkov, ktoré sa ukázali nielen v našom prieskume, ale aj v samotnej práci mnohých učiteľov z praxe.

Z položiek 14-17 respondenti za najlepšie osvojené označili vedomosti o nemateriálnych didaktických prostriedkoch (28,33 % hodnotili ako výborné, 36,67 % ako veľmi dobré, 25 % ako dobré, 9,17 % ako dostatočné a 0,83 % ako nedostatočné). Prinajmenej prekvapivé bolo zistenie, že najmenej sú schopní navrhnuť a vytvoriť moderné učebné pomôcky (24,17 % respondentov hodnotila ako výborné, 28,33 % ako veľmi dobré, 28,33 % ako dobré, 15 % ako dostatočné a 4,17 % ako nedostatočné).

V podskupine kompetencií 18-21 respondenti najvyššie hodnotili schopnosť vytvárať pozitívnu klímu vhodnou komunikáciou (30 % respondentov ako výborné, 40,83 % ako veľmi dobré, 25 % ako dobré a 4,17 % ako dostatočné). Najväčšie nedostatky pociťujú respondenti vo vedomostiach o spôsoboch prevencie sociálno-patologických javov (5 % respondentov hodnotilo ako výborné, 19,17 % ako veľmi dobré, 33,33 % ako dobré aj ako dostatočné a 9,17 % ako nedostatočné), o stratégiách a metódach sociálneho rozvoja (2,5 % respondentov ako výborné, 15,83 % ako veľmi dobré, 46,67 % ako dobré, 28,33 % ako dostatočné a 6,67 % ako nedostatočné).

Nakoľko sa jedná o vážne spoločenské problémy, bolo by potrebné venovať im v pregraduálnej príprave zvýšenú pozornosť najmä riešením modelových situácií, ktoré musia stredoškolskí učitelia v praxi často riešiť.

Tabuľka 1 Prehľad hodnotenia kompetencií

Položka	Spôsobilosti - kompetencie	výborne	veľmi dobre	dobre	dostatočne	nedostatočne	spolu
1	poznám zákonitosti psychického vývoja a osobitosti žiaka strednej školy	4	43	47	22	4	120
2	poznám štýly učenia sa žiaka	21	51	31	17	0	120
3	poznám metodiku identifikácie štýlov učenia sa žiakov	6	30	52	24	8	120
4	poznám metodiku zisťovania vplyvu sociokultúrneho prostredia na žiaka	9	26	43	31	11	120
5	mám vedomosti a zručnosti v odbore, vyštudovanom na strednej škole	47	46	20	7	0	120
6	poznám základnú pedagogickú dokumentáciu (ZPD) odboru /-ov, v ktorých sa môžem uplatniť ako pedagóg	18	21	48	24	9	120
7	viem ako plánovať a projektovať vyučovanie v súlade so ZPD, štandardom SOV a kľúčových kompetencií	6	27	46	26	15	120
8	viem ako individualizovať plánovanie a projektovanie podľa špeciálnych potrieb žiakov	7	15	38	48	12	120
9	poznám kritériá tvorby edukačných cieľov	1	25	48	34	12	120
10	viem vymedziť ciele učenia sa žiakov, orientované na rozvoj kompetencií	7	29	49	29	6	120
11	poznám postup didaktickej analýzy učiva vo vzťahu k cieľom	1	24	42	38	15	120
12	viem uskutočniť didaktickú analýzu učiva	2	22	34	38	24	120
13	viem navrhnúť k edukačným cieľom konkrétne učebné činnosti, úlohy a kritériá ich hodnotenia	6	43	26	34	11	120
14	poznám metódy a formy podporujúce aktívne učenie sa žiakov	16	51	35	17	1	120
15	poznám nemateriálne didaktické prostriedky (vrátane IKT)	34	44	30	11	1	120
16	viem zvoliť, navrhnúť, vytvoriť a využiť vhodné materiálne didaktické prostriedky	31	38	32	17	2	120
17	viem navrhnúť a vytvoriť moderné učebné pomôcky	29	34	34	18	5	120
18	dokážem vhodnou komunikáciou vytvárať pozitívnu klímu v kolektíve	36	49	30	5	0	120
19	poznám stratégie a metódy personálneho rozvoja žiaka	0	21	53	34	12	120
20	poznám stratégie a metódy sociálneho rozvoja žiakov	3	19	56	34	8	120
21	poznám spôsoby identifikácie a prevencie sociálno-patologických javov	6	23	40	40	11	120
22	poznám vlastné dispozície, hodnoty, silné a slabé stránky	39	48	29	2	2	120
23	poznám trendy vývoja spoločnosti a trendy v oblasti edukácie	5	39	43	30	3	120
24	viem reflektovať a hodnotiť vlastnú činnosť v tímovej práci	26	43	41	10	0	120
25	viem si stanoviť konkrétne ciele môjho profesijného rozvoja	37	43	33	7	0	120
26	využívam v sebarozvoji IKT	47	33	31	7	2	120
27	využívam v sebarozvoji cudzí jazyk	10	18	22	31	39	120
28	poznám poslanie a ciele učiteľskej profesie	26	43	35	16	0	120
29	poznám funkcie majstra odbornej výchovy	30	46	31	12	1	120
30	vystupujem ako budúci reprezentant učiteľskej profesie	12	33	39	20	16	120

V skupine kompetencií orientovaných na sebarozvoj učiteľa najpozitívnejšie hodnotili respondenti poznanie vlastných dispozícií, hodnôt, silných a slabých stránok (32,5 % ako

výborné, 40 % ako veľmi dobré, 24,17 % ako dobré, 1,67 % ako dostatočné a 1,67 % ako nedostatočné), cieľavedomosť v profesijnom rozvoji (30,83 % ako výborné, 35,83 % ako

veľmi dobré, 27,5 % ako dobré a 5,83 % ako dostatočné). *Nedostatky* pociťujú *poznatkoch o trendoch vývoja spoločnosti a trendoch v oblasti edukácie* (4,17 % respondentov ako výborné, 32,5 % ako veľmi dobré, 35,83 % ako dobré, 25 % ako dostatočné a 2,5 % ako nedostatočné). Ďalšími *pozitívne hodnotenými* sú *schopnosti využívať v sebarozvoji IKT* (39,17 % ako výborné, 27,5 % ako veľmi dobré, 25,83 % ako dobré a 5,83 % ako dostatočné a 1,67 % ako nedostatočné). Na druhej strane respondenti *výrazne negatívne hodnotili využívanie cudzieho jazyka v sebarozvoji* (8,33 % ako výborné, 15 % ako veľmi dobré, 18,33 % ako dobré a 25,83 % ako dostatočné a 32,5 % ako nedostatočné). Hodnotenie kvality využívania cudzieho jazyka nie je pre nás prekvapujúce vzhľadom na možnosti a úroveň výuky cudzích jazykov na mnohých stredných odborných školách, ako aj skutočnosť, že študenti sledovaného študijného odboru nemajú možnosť ani v rámci vysokoškolského štúdia absolvovať cudzí jazyk, nakoľko tento v učebnom pláne absentuje. Poznanie odborného cudzieho jazyka je v súčasnosti pre profesiu učiteľa teoretických a najmä praktických odborných predmetov nevyhnutnosťou, aby dokázal aktuálne prenášať poznatky o nových materiáloch, strojoch a technológiách do prípravy absolventov pre úspešné uplatnenie sa na súčasnom a hlavne budúcom trhu práce.

4 Záver

Súčasnú obdobie výrazných zmien v spoločnosti, vyžaduje od učiteľov všetkých stupňov a typov škôl vysokú mieru zodpovednosti, aktivity, tvorivosti, permanentné vzdelávanie, hodnotenie výsledkov vlastnej vyučovacej činnosti a učebnej práce žiakov. Prieskumom, ktorý bol príležitosťou sebareflexie

respondentov, sme zistili rezervy v profesijnej príprave budúcich učiteľov praktickej prípravy, na základe ktorých je žiaduce upraviť tak *obsah*, ako aj *proces* vzdelávania.

Vzhľadom k tomu, že prieskum sa uskutočnil v úvodnej etape sledovania problému na malej vzorke respondentov z jednej školy, boli výsledky spracované stručne, bez podrobnejšej štatistickej analýzy. V ďalšej fáze riešenia výskumného problému plánujeme rozšíriť okruh respondentov aj z iných vysokých škôl pripravujúcich na profesijnú dráhu budúcich majstrov odbornej výchovy a podrobiť výsledky podrobnej štatistickej analýze.

5 Literatúra

- [1] KASÁČOVÁ, B. – KOSOVÁ, B. Kompetencie a spôsobilosti učiteľa – európske trendy a slovenský prístup. In: *Profesijný rozvoj učiteľa*. Prešov : Metodicko-pedagogické centrum, 2006, s. 36-48. ISBN 80-8045-431-0.
- [2] ROSA, V. Učiteľ a jeho profesia – problémy a perspektívy. In: *Pedagogická revue*, Ročník 55, Číslo 3, s. 216-230. ISSN 1335-1982.
- [3] VALENT, M. Návrh profesijných štandardov učiteľov – majster odbornej výchovy (Diskusia). In: *Pedagogické rozhľady*. Ročník 18, Číslo 1, Príloha. ISSN 1335-0404.
- [4] Vyhláška MŠ SR č. 41/1996 Z. z. o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických zamestnancov v znení neskorších predpisov.

PaedDr. Lýdia Čellárová, PhD.
Katedra techniky a technológií
Fakulta prírodných vied
Univerzita Mateja Bela
Tajovského 40
974 01 Banská Bystrica
Tel: +421 048 4467219
E-mail: cellar@fpv.umb.sk